

HOE ZIT HET?

Cliëntgegevens in de geboortezorg, welke wet wanneer?

1. Mag ik gezondheidsgegevens (persoonsgegevens) van een cliënt verwerken?

AVG: Ja!

- Zorgorganisaties, zorgprofessionals mogen gezondheidsgegevens (bijzondere persoonsgegevens) verwerken.
- Dit lijkt vanzelfsprekend, maar is niet zo. AVG verbiedt dit eigenlijk omdat het zulke gevoelige gegevens betreft.
- Maar zonder gezondheidsgegevens geen zorgverlening.
- Daarom is in de AVG en de UAVG een uitzondering gemaakt voor de zorg.

2. Cliënt maakt afspraak met geboortezorgprofessional, deze maakt een dossier aan. Welk wet geldt?

Wgbo geldt

Als er een behandelrelatie is, moet de zorgverlener een dossier aanmaken. Dit is verplicht op grond van de Wgbo.

AVG geldt

Dit cliëntdossier valt ook de onder AVG. Zo wordt ervoor gezorgd dat alle gegevens goed worden verwerkt.

AVG en WGB0 zijn nu allebei van toepassing, versterken elkaar in het belang van de cliënt.

3. Mag ik cliëntgegevens delen met anderen?

Ja, mits dit mag op grond van het medisch beroepsgeheim in de Wgbo.

Wgbo gaat altijd voor op AVG bij een vraag of gegevens gedeeld mogen worden. Door het:

- Zelfbeschikkingsrecht van de cliënt en
- de wetgever naar toets medisch beroepsgeheim verwijst in UAVG.

Laat medisch beroepsgeheim het delen van gegevens niet toe? Dan opnieuw toetsen.

Hoe dit concreet geldt voor de geboortezorg, lees je in 'HOE DOE IK HET'

Wgbo gaat voor op de AVG.
De AVG zorgt er aanvullend voor dat gegevens op de juiste manier worden gedeeld.

4. Verstrekken cliëntgegevens mag gelet op medisch beroepsgeheim. En dan?

Gegevens mogen worden gedeeld als de AVG-regels worden gevolgd.

AVG en WGB0 zijn nu allebei van toepassing, versterken elkaar in het belang van de cliënt.

HOE ZIT HET?

Toelichting (1/2)

Inleiding op de toelichting

De zorgsector heeft te maken met veel wetten en regels. Het wordt ingewikkeld als deze wetten en regels ook nog eens over hetzelfde onderwerp gaan. Wat dan? Dit doet zich voor bij de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (Wgbo).

In vogelvlucht

De AVG is een Europese privacy wet en regelt dat bedrijven en organisaties zorgvuldig omgaan met alle soorten persoonsgegevens, waaronder gezondheidsgegevens. De AVG kent regels over het verzamelen, opslaan en het beheren van persoonsgegevens. In het bijzonder bevat de AVG rechten voor de betrokkene: de persoon van wie de persoonsgegevens worden gebruikt. Zoals het recht op inzage, rectificatie en recht op vergetelheid.

De Wgbo regelt de relatie tussen de zorgprofessional en de patiënt (cliënt) op het gebied van de geneeskunst, waaronder verloskundige zorg. Feitelijk gezien is sprake van een overeenkomst. De zorgprofessional verbindt zich richting de patiënt tot verlenen van medische zorg. De Wgbo bestaat uit bepalingen die de zorgprofessional in acht moet nemen. Zoals de dossierplicht, de informatieplicht, informed consent, het medisch beroepsgeheim en het beginsel van goed hulpverlenerschap.

Gemeenschappelijke deler

De gemeenschappelijke deler tussen beide wetten is de bescherming van (persoons)gegevens van de cliënt. Beide wetten hebben regels die elk op hun manier een zorgvuldige omgang met deze gegevens willen garanderen.

De AVG regelt de bescherming van 'gewone' (naam, adres, woonplaats) en bijzondere persoonsgegevens (zoals gezondheidsgegevens). De AVG is in Nederland verder uitgewerkt in de UAVG, ook deze wet is relevant voor de zorg.

De Wgbo regelt de bescherming van medische c.q. cliëntgegevens.

Waar de hele AVG is ingericht op de bescherming van persoonsgegevens, geldt dit voor de Wgbo heel specifiek via het medisch beroepsgeheim.

Infographics

Ten behoeve van de geboortezorg zijn twee Infographics opgesteld waarin recht wordt gedaan aan zowel de Wgbo als de AVG. De twee Infographics helpen bij het beantwoorden van vragen over het delen van cliëntgegevens. Door inzicht te geven in de juridische werkelijkheid (Hoe zit het) en hoe dit toe te passen in de praktijk (Hoe doe ik het).

De Infographics zijn ondersteunend aan elkaar.

Als hierna gesproken wordt over gegevens dan bedoelen we daar alle mondelinge en schriftelijke informatie over een cliënt. Onder het delen van gegevens wordt ook het verstrekken van gegevens verstaan.

TOELICHTING INFOGRAPHIC

1. Mag ik als geboortezorgprofessional persoonsgegevens van een cliënt verwerken?

AVG geldt

- Je mag als geboortezorgprofessional gewone persoonsgegevens en gezondheidsgegevens (bijzondere persoonsgegevens) verwerken op grond van de AVG.
- Eigenlijk verbiedt de AVG het verwerken van gezondheidsgegevens. Dit is om letterlijk aan de voorkant - voordat überhaupt een vorm van gegevensverwerking plaatsvindt - een zorgvuldige omgang te waarborgen.
- Maar zonder de mogelijkheid om gezondheidsgegevens te verwerken kan natuurlijk geen zorgverlening plaatsvinden.
- Daarom wordt in de AVG een uitzondering gemaakt voor zorgverleners en zorgorganisaties: het is toegestaan gelet op een goede behandeling én voor het beheer van de organisatie of praktijk gezondheidsgegevens (let op) te gaan verwerken.
- Maar voordat het opschrijven en/of digitaal invoeren van gegevens daadwerkelijk plaatsvindt moet zijn voldaan worden aan de andere AVG-regels. De AVG-regels waarborgen de feitelijke (mondelinge, schriftelijke, digitale) verwerking van persoonsgegevens.

Meer weten over hoe de AVG werkt kun je lezen in hoofdstuk 4, paragraaf 4.1 van de Handreiking Medisch beroepsgeheim van het CPZ.

2. Een cliënt heeft een afspraak gemaakt bij de geboortezorgprofessional, deze maakt een cliëntdossier aan. Welke wet geldt?

Wgbo en AVG zijn allebei van toepassing. Ze vullen elkaar aan om de positie van de cliënt op het gebied van gegevensbescherming te waarborgen. Dubbele bescherming aan de cliënt.

WGBO

- De Wgbo geldt omdat sprake is van een ontstane behandelrelatie tussen cliënt en geboortezorgprofessional. De cliënt heeft zich namelijk met een zorgvraag tot de geboortezorgprofessional gewend.
- Deze behandelrelatie ontstaat al op het moment dat de cliënt in de wachtkamer wacht voor haar afspraak met de geboortezorgprofessional.
- De juridische benaming voor deze behandelrelatie is behandelingsovereenkomst. Deze overeenkomst komt vanzelf tot stand. Er hoeft geen schriftelijk (officieel) document te worden opgesteld.
- De Wgbo kent rechten voor de cliënt en plichten voor de (geboorte)zorgprofessional.
- Een plicht voor de geboortezorgprofessional is de dossierplicht. De geboortezorgprofessional moet een dossier aanleggen over de cliënt met daarin de gegevens die noodzakelijk zijn voor een goede zorgverlening.
- Een andere plicht en daarmee een recht van de cliënt is het medisch beroepsgeheim. De plicht van de zorgprofessional om te zwijgen over alle medische en niet medische informatie (naam, adres, woonplaats, geboortedatum etc.) die deze in de uitoefening van zijn beroep over de cliënt te weten komt.

Meer over de zwijgplicht kun je lezen in hoofdstuk 3, par. 3.1 van de Handreiking medisch beroepsgeheim van het CPZ.

HOE ZIT HET?

Toelichting (1/2)

AVG

- Het hierboven genoemde cliëntdossier valt onder de AVG: het is een “gestructureerd geheel van persoonsgegevens”.
- De AVG regelt de bescherming van ‘gewone’ persoonsgegevens (naam, adres, woonplaats, geboortedatum etc.) en gezondheidgegevens. Deze cliëntgegevens worden opgenomen in het papieren en/of digitale systeem van de geboortezorgprofessional.
- Hierboven hebben we al gezien dat het toegestaan is dat zorgorganisaties en zorgprofessionals op grond van de AVG cliëntgegevens mogen verwerken.
- Als het op het feitelijk verwerken daarvan aankomt moet dit wel rechtmatig zijn. Er moet een legitieme reden oftewel een AVG-grondslag zijn om deze gegevens op te kunnen nemen in het cliëntdossier. Daarvoor zijn twee AVG grondslagen in de (geboortezorg)geschikt:
  1. de gegevensverwerking is nodig voor het uitvoeren van een overeenkomst. Hieronder kunnen we de Wgbo behandelrelatie of te wel de behandelingsovereenkomst scharen.
  2. de cliënt geeft toestemming voor het verwerken van haar gegevens bij aanvang zorg.

In de praktijk zien we dat beide grondslagen naast elkaar worden toegepast. Dat mag!

Samenvattend:

De Wgbo waarborgt alles wat met de medische behandeling te maken heeft.

De AVG waarborgt alles wat met de persoonsgegevens te maken heeft.

Ze ontmoeten elkaar in het midden als om gegevensbescherming gaat. Ze gelden naast elkaar.

Meer over de waarborgen van de AVG kun je lezen in hoofdstuk 4, paragraaf 4.1 van de Handreiking medisch beroepsgeheim van het CPZ.

1. De geboortezorgprofessional vraagt zich op enig moment af of deze cliëntgegevens gedeeld mogen worden met anderen.

In deze situatie gaat de Wgbo voor op de AVG en de UAVG.

- Waarom? Dit blijkt uit de aard en strekking van de Wgbo en de bedoeling van de UAVG.
- De Wgbo staat of valt met het zelfbeschikkingsrecht van de cliënt.
- Een cliënt moet autonoom beslissingen kunnen nemen zonder inmenging van anderen. De cliënt moet ten aanzien van haar behandeling kunnen blijven handelen op basis van vrijwilligheid. Dit zijn principes voortkomend uit de Grondwet en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.
- Dit zelfbeschikkingsrecht geldt ook bij het medisch beroepsgeheim van de geboortezorgprofessional. Het medisch beroepsgeheim dient een individueel en algemeen belang.[1] Vrouwen moeten de vrijheid kunnen blijven voelen om altijd naar een (geboorte)zorgprofessional te kunnen gaan zonder de angst dat vertrouwelijke informatie wordt gedeeld zonder hun toestemming.
- Het medisch beroepsgeheim houdt dus meer in dan alleen het delen van (feitelijke) gegevens over een cliënt. Het raakt aan grondrechten en ethische normen die betrekking op de vertrouwensrelatie tussen een cliënt en de geboortezorgprofessional. [2]
- Extra ondersteunend hieraan is nog een andere plicht neergelegd in de Wgbo: de informatieplicht voor de zorgverlener. De geboortezorgprofessional moet de cliënt zo begrijpelijk en volledig mogelijk informeren over een behandeling zodat deze daarover een besluit kan nemen. Daarnaast moet aan de cliënt de ruimte worden geboden zelf vragen te kunnen stellen. Dit is het concept van shared decision making in de zorg: gezamenlijke besluitvorming. Ook dit raakt weer aan het zelfbeschikkingsrecht.
- De Wgbo is dus een samenspel van rechten en plichten die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en raken aan fundamentele grondrechten van een cliënt. Dit maakt dat deze wet voorgaat op de AVG rondom vraagstukken over het delen van gegevens.
- Daarnaast heeft de wetgever in de UAVG, de uitvoeringswet van de AVG in Nederland, aangegeven dat op het moment van verstrekken van gegevens elke zorgverlener zich eerst moet afvragen of verstrekken mag op grond van het medisch beroepsgeheim.[3] Daarna komt pas de AVG weer in beeld, aldus ook de wetgever.

Infographic ‘HOE DOE IK HET’ helpt je bij het beantwoorden van de concrete vraag wanneer cliëntgegevens gedeeld mogen worden.

Meer over de onderlinge verhouding Wgbo en AVG kun je lezen in hoofdstuk 2 van de Handreiking medisch beroepsgeheim van het CPZ.

Meer over de vertrouwensrelatie met de cliënt kun je lezen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.2 van de Handreiking medisch beroepsgeheim van het CPZ.

---

[1] R.P. Wijne, Kernregelgeving gebruik digitale patiëntengegevens, een korte introductie, pag. 35.

[2] T. Opgenhaffen, M.B. De Koning, Tijdschrift voor psychiatrie, jaargang 66, oktober 2024, ‘Strikt persoonlijk? Het beroepsgeheim in tijdens van gegevensbescherming’, pag. 423

[3] Kamerstuk 34 851, UAVG, Memorie van Toelichting, artikelsgewijze toelichting bij art. 30.